# RĂZBOIUL FARĂ DE DUMINICI

Fidel Galaicu
și Mihai Călin la Cosnița

## CRONICĂ

Duminicile sînt zile de odihnă pentru orășeni, nu însă și pentru țărani. Cu atît mai mult cu cît pentru cei afalți la război - pentru dînșii duminica e zi grea, "de muncă"...

La 29 martie, în urma luptelor, numărul victiilor omenești a scăzut cu încă două. Au fost uciși un polițist și un civil. Alți patru oameni au fost răniți. Acestea sînt pierderile de partea noastră. D-nul locotenent-colonel Lis ne comunică: polițistul Vitalie Păvăluc și-a pierdut viața în tranșee, în urma unui atac cu rachete antigrindină lansate de separatiști.

Pozițiile din sectorul Pogrebnea-Doroțcaia au fost întărite cu tehnică și forță vie.

## ÎN PREAJMA LINIEI DE FOC

La momentul vizitei noastre, noțiunea "linie de foc" e ceva convențional, fiindcă, potrivit ordinului, poliția nu poate deschide foc decît pentru a se apăra. La sediul batalioanelor speciale de poliție nr.1 și nr.6 ale municipiului Chișinău domnește o atmosferă obișnuită de răgaz între lupte. Unii își curată armele, alții încearcă să aștipească... Un grup de polițiști operează cu bani. Curiozitatea noastră e satisfăcută de-un răspuns amar: punem mînă de la mînă, adunăm bani pentru înmormîntarea camaradului nostru de arme, Vitalie Păvăluc. Avea doar ceva mai mult de douăzeci de ani...

Sîntem întrebați care sînt efectele stării excepționale la Chișinău și în republică. Dar mai ales așteaptă un răspuns laconic la o întrebare la fel de laconică: ce trebuie să însemne stare excepționlă? Este destul de clară poziția puterii de la Chișinău? Se va da ordin să mergem înainte? Nu de alta, dar cu ploile și ninsorile ăstea, avem impresia că sîntem la călcat lut... Dacă metodele pașnice sînt epuizate, atunci?..

Dar tocmai aici nu putem răspunde nimic concret, pentru că nu am putut desprinde nimic din conferința de presă, ținută în ajun la Guvern.

Și tot din discuția în jurul focului: care e poziția Armatei 14? Facem referință la cele relatate în cadrul conferinței de presă de N.Chirtoacă, consilier în probleme militare al Președintelui Moldovei: majoritatea ofițerilor, domiciliați la Tiraspol, rămîn pînă la urmă ostili cursului spre integralitatea Moldovei. Și aici reproducem o replică pe care încă n-am auzit-o nici în cercurile politice de la Chișinău: Dacă Armata 14 dorește să rămînă neutră într-un război politic, de ce nu s-ar organiza o întîlnire între ofițerii din Tiraspol și din Chișinău? Că ultimii își dau seama mai bine de consecințele unei posibile rezolvări militare a confruntării Tiraspol - Chișinău.

## ȘI IARĂȘI...

...xenuns: nu sîntem

## COMUNICAT

### al Grupului de coordonare, control și informare al Guvernului Republicii Moldova

În ziua de 30 martie a.c. a avut loc ședința ordinară a Consiliului Suprem de Securitate al Republicii Moldova. În cadrul ei a fost analizată evoluția situației determinate de decretarea stării excepționale pe teritoriul Republicii Moldova, au fost stabilite măsurile operative și de perspectivă pe care urmează să le întreprindă executivul.

S-a menționat că marea majoritate a populației încuviințează instituirea regimului stării excepționale, urmărește cu îngrijorare evoluția evenimentelor, se pronunță pentru măsuri cumpătate și consecvente vizînd asigurarea independenței și integrității teritoriale a Republicii Moldova.

În conformitate cu prevederile Decretului Președintelui Republicii Moldova și Legii "Cu privire la regimul juridic al stării excepționale și la formele speciale de guvernare în Republica Moldova" s-a procedat la exercitarea controlului traficului rutier, s-a asigurat paza celor mai importante obiective ale economiei naționale, de asemenea, este inspectată activitatea organelor puterii locale.

În zona conflictului, din vina și inițiativa liderilor separatismului, se întreprind noi acte de violență contra populației civile. În sectorul satelor Lopatna și Jura de Sus raionul Orhei în noaptea din 29 spre 30 martie a avut loc o tentativă de diversiune din partea a circa 30 de cazaci.

Formațiunile paramilitare smirnoviste au săvîrșit duminică acte de molestare a unor pasageri care se deplasau cu autobuzele din Tighina în diferite direcții. În noaptea spre 30 martie a fost atacat satul Cosnița (raionul Dubăsari) cu ti-

## DECRETUL

### Președintelui Republicii Moldova, dl Mircea Snegur

### Cu privire la decretarea stării excepționale pe întreg teritoriul Republicii Moldova

De mai bine de doi ani poporul iubitor de pace al Moldovei este supus batjocurilor și umilirilor, drepturile și interesele lui legitime sînt încălcate de diferiți aventurieri, care și-au părăsit patria și au venit în republica noastră în căutarea fericirii. Fiind sprijiniți din afară, dînd dovadă de o impertinență, cum rar poate fi întîlnită în istorie, ei au creat în partea de pe malul sting al Nistrului din Moldova un pseudostat și, înarmîndu-se pînă în dinți cu cel mai modern armament al Armatei Sovietice, s-au ridicat acum în apărarea lui împotriva pericolului de ei înșiși inventat din partea populației băștinașe - cetățeni de diferite naționalități, care de-a lungul secolelor au trăit în pace și înțelegere.

(Urmare în pag. 2)

## APELUL PREȘEDINTELUI REPUBLICII MOLDOVA, DL MIRCEA SNEGUR, către poporul Moldovei

Onorați compatrioți!

Povara bunătății noastre apasă greu de tot, amenințînd, poate mai mult ca oricînd, să ne strivească. E al treilea an de cînd o mînă de străini obraznici pînă la culme, făcînd bloc fariseic cu vînzătorii de neam, ne hărțuiesc fără încetare în propria casă. Neliniștea, nesiguranța în ziua de mîine, teama pentru viața aproapelui și a fiecăruia dintre noi ne pasc mereu, ajungînd de acum să ne țintească direct din țeava armei. E capătul răbdării, cît de caracteristică n-ar fi poporului nostru iubitor de pace această bună calitate umană.

Dumnezeu mi-e martor: nu am vrut niciodată vărsare de sînge, am respins întotdeauna ideea confruntării directe, potolînd cum am putut orice încercare de violență pe pămîntul Moldovei. Înțeleg, dragi compatrioți, că acum, cînd orice oră poate spori pierderile de vieți omenești nevinovate, fiecare dintre Dumneavoastră este în drept să aștepte de la conducerea statului nu atît apeluri, cît decizii și acțiuni care ar dezlega odată și pentru totdeauna acest nod încîlcit al vremii.

(Urmare în pag. 2)

## APEL AL MINISTERULUI AFACERILOR INTERNE CĂTRE CETĂȚENII REPUBLICII MOLDOVA

Printr-un Decret al Președintelui Republicii ... teritoriul statului, începînd

## CITATUL ZILEI

### (Domnul Iliescu despre situația din Republica Moldova)

Într-o apariție televizată în cadrul emisiunii de actualități din seara zilei de 29 martie, președintele Ion Iliescu a arătat că România urmărește cu îngrijorare desfășurarea actualelor evenimente din Republica Moldova, aflîndu-se într-o legătură permanentă cu conducerea de la Chișinău. Domnia sa a apreciat prezența cazacilor înarmați în zonă ca fiind deosebit de gravă, aceasta amplificînd și mai mult tensiunea din rîndul populației și încălcînd în mod flagrant suveranitatea Republicii Moldova.

Solicitat să comenteze poziția României față de evenimentele din Republica Moldova, domnul Iliescu a dezavuat informațiile greșite, aluziile care se fac cu privire la implicarea militară a României în acest conflict.

Referindu-se la consultările avute la București cu membri ai guvernului, conducerea parlamentului și lideri ai partidelor politice din țară, președintele României a subliniat, din nou, disponibilitatea țării de a sprijini în continuare eforturile conducerii Republicii Moldova pentru depășirea acestei stări conflictuale și respectarea dorinței și voinței poporului din această republică.

Trebuie să ne învățăm să privim lucrurile nu numai din optica Bucureștiului, ci și a Chișinăului: populația Republicii Moldova trebuie să soluționeze potrivit voinței sale problemele apărute în acest moment, a subliniat, de asemenea,

## DECLARAȚIA PREȘEDINTELUI FRONTULUI POPULAR CREȘTIN-DEMOCRAT

Stimați compatrioți,

Ținînd seama de agravarea continuă a conflictului provocat și susținut de forțele imperiale din afara și din interiorul Republicii Moldova, care au dezlănțuit un război împotriva populației pașnice din estul republicii, ce s-a soldat cu zeci de morți și răniți precum și de Decretul Președintelui Republicii privind instituirea stării excepționale, consider necesar să fac următoarea declarație:

Politica de conciliere unilaterală nu a îndreptățit speranțele optimiste ale autorităților republicii, forțele separatiste încălcînd în mod sistematic acordurile de încetare a focului și nedorind să poarte un dialog constructiv în vederea reinstaurării legalității constituționale în această zonă a republicii.

(Urmare în pag. 2)

## TELEGRAMĂ

Guvernul Moldovei a adresat comitetelor excepționale speciale raionale și orășenești o telegramă în care se arată că, în legătură cu decretarea stării excepționale în republică, toate ziarele raionale și orășenești trec în supunerea comitetelor excepționale speciale și urmează să publice toate materialele oficiale pregătite de organele republicane corespunzătoare.

În perioada stării excepționale un exemplar al ziarelor se va expedia sistematic pe adresa Cancelariei de Stat a Republicii Moldova.

Moldova-pres

## ȘI ÎN COMRAT E STARE EXCEPȚIONALĂ

Luni, 30 martie, am încercat să contactez oficialitățile de la Comrat, inclusiv pe acele autoproclamate. Mi s-a răspuns că sînt convocați într-o ședință cu ușile închise. În cadrul ei guvernul așanumitei republici găgăuze a discutat situația social-politică de ultimă oră.

Pe la ora 12 am întreținut un scurt dialog cu Pavel Pertsniov, șeful direcției administrative a executivului raional Comrat, care ne-a comunicat că situația în zonă e calmă, că Decretul Președintelui Mircea Snegur cu privire la starea excepțională se traduce în viață, creîndu-se și un comitet din 11 persoane. Obiectivele de importanță strategică sînt luate sub pază, a adăugat P.Pertsniov.

Anatol CRISTEA

## Știri din Ucraina

### RUH - CONGRESUL AL III-lea: COMPROMISUL SALVATOR

*** Trei conducători ai unei mișcări ce nu s-a transformat în partid**
*** Opoziția ucraineană sprijină statalitatea Republicii Ucrainene.**
**Ei nu au cu cine se uni, doar de cine se separa**

Kiev. Lucrările Congresului Mișcării populare din Ucraina, RUH, au constituit un eveniment ce a salvat unitatea internă a mișcării, supusă unor forțe centrifuge: o parte pro-partid și o altă pro-mișcare politică. Soluția de compromis a constituit-o alegerea a trei

# DECRETUL
## Președintelui Republicii Moldova, dl Mircea Snegur

**Cu privire la decretarea stării excepționale pe întreg teritoriul Republicii Moldova**

(Sfîrșit. Înc. în pag. 1)

Conflictul politic declanșat de ei și sprijinit din afară a degenerat din reavoința acestor pretendenți la «pămînturile rusești străvechi» într-un conflict armat. Confruntarea a atins punctul culminant. Măsurile concrete, întreprinse de Parlamentul și Guvernul republicii pentru reglementarea conflictului prin mijloace politice, în pofida sprijinului poporului moldovenesc iubitor de pace, nu s-au încununat de succes. Orice asemenea măsuri, propuneri sînt respinse de către separatiști apriori și în cel mai obraznic mod. Ei nu vor să-și plece urechea la glasul rațiunii, nu vor și nici nu pot în virtutea concepției lor despre lume erijate în togă comunistă, fascistă. Lichidînd în partea stîngă a Nistrului toate structurile de stat legale, creînd un vid informațional și lipsind astfel populația de dreptul legitim la informație obiectivă, separatiștii au creat în Transnistria o situație de psihoză în masă, de frică permanentă în așteptarea «atacului românilor», D.P.D.S. etc.

În pofida faptului că Republica Moldova a fost recunoscută de comunitatea mondială drept stat independent și membru cu drepturi depline al O.N.U., liderii separatiști continuă să intimideze oamenii cu pericolul «unirii cu România». Mai mult decît atît, separatiștii caută în fel și chip să antreneze în acest conflict Armata 14 a trupelor unificate ale Comunității Statelor Independente. Speculînd sentimentele umane ale soldaților și ofițerilor, care nu se încumetă să aplice forța împotriva femeilor, maselor de oameni agitați, adepții separatiștilor pătrund cu forța la obiectivele militare, sparg ușile depozitelor, își însușesc prin violență arme de foc și tehnică de luptă. Acei care nu doresc să contribuie la declanșarea războiului civil sînt insultați, răpiți, maltratați, supuși unei terori sistematice. Sînt învinuiți de trădare.

Intimidată și înșelată în acest fel, o parte a populației din această zonă, fiind stăpînită de sentimentul fricii, firesc în asemenea situație, pentru sine și pentru copiii lor, a pus mîna pe armă, fără a se gîndi că comite o crimă împotriva propriului popor. Cazacii și gardiștii îi izgonesc din casele lor pe moldoveni, reprezentanții altor popoare numai pentru faptul că ei se pronunță pentru o Moldovă pașnică, unică și indivizibilă. Persoanele indezirabile sînt exterminate în sensul adevărat al cuvîntului. Se trage fără nici un avertisment.

Atrocitățile la care se dedau bandiții în raioanele de pe malul stîng al Nistrului din republică au întrecut pînă și fărădelegile fasciștilor. Aceasta nu este altceva decît un genocid față de populația băștinașă.

O asemenea situație nu mai poate fi tolerată. În scopul neadmiterii escaladării în continuare a încordării, asigurării securității statului și integrității teritoriale a republicii, întru executarea Hotărîrii Parlamentului Republicii Moldova din 19 martie 1992 «Cu privire la măsurile de normalizare a situației politice în republică» în ceea ce privește restabilirea structurilor legale ale puterii de Moldova prin intermediul Consiliului Suprem de Securitate al Republicii Moldova.

3. Pentru asigurarea conducerii teritoriilor în condițiile stării excepționale, președinții comitetelor executive raionale, primarii orașelor de subordonare republicană să formeze și să aprobe de urgență comitete excepționale speciale formate din 11-15 persoane.

4. Comitetele excepționale speciale se investesc cu împuterniciri speciale pe teritoriile lor, prevăzute de articolul 3 din Legea Republicii Moldova «Cu privire la regimul juridic al stării excepționale și formelor speciale de administrare în Republica Moldova».

5. Pentru asigurarea executării măsurilor stării excepționale și formei speciale de conducere sînt antrenați lucrătorii organelor de drept și forțele Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Ministerului Securității Naționale al Republicii Moldova, Ministerului Apărării al Republicii Moldova, care acționează pe baza Constituției și a altor Legi ale Republicii Moldova.

6. Ministerul Securității Naționale al Republicii Moldova, Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova, celelalte organe de drept, în interacțiune cu unitățile în proces de formare ale Armatei Naționale, să ia toate măsurile necesare prevăzute de lege pentru:

lichidarea și dezarmarea formațiunilor înarmate nelegitim, căutarea și reținerea, tragerea la răspundere penală a tuturor celora care au comis crime de stat grave și alte crime împotriva organelor de stat și populației pașnice a republicii;

asigurarea pazei, securității și condițiilor necesare pentru activitatea organelor provizorii speciale ale puterii de stat și administrației de stat;

controlul cuvenit asupra trecerii Granitei de Stat, neadmiterea sosirii în republică a cazacilor, mercenarilor și a altor elemente criminale, dezarmarea și deferirea justiției a cetățenilor care s-au încadrat în formațiunile înarmate nelegitim și cei care au luat parte la acțiuni anticonstituționale;

evidența celor care vor preda benevol armele și munițiile organelor legale ale puterii în vederea soluționării ulterioare a chestiunii privind amnistierea lor;

susținerea și acordarea de ajutor cetățenilor Republicii Moldova, care s-au văzut nevoiți să se ridice în apărarea ei și în apărarea drepturilor lor legitime cu arma în mînă;

7. Se propune încă o dată inițiatorilor și complicilor creării așa-numitei republici moldovenești nistrene, formațiunilor ei înarmate nelegitim să le dizolve și să se predea benevol organelor de drept pentru soluționarea chestiunii privind răspunderea penală sau altă răspundere pentru cele comise.

8. Prezentul Decret intră în vigoare de la ora 20.00, ora locală, 28 martie 1992 și acționează pînă la suspendarea situației excepționale.

* * *

Fac apel către toți oamenii de bună credință, către toți locuitorii din raioanele din stînga Nistrului ale Republicii Moldova care doresc pace și liniște să se unească în jurul organelor

# APELUL
## PREȘEDINTELUI REPUBLICII MOLDOVA, DL MIRCEA SNEGUR, CĂTRE POPORUL MOLDOVEI

(Sfîrșit. Înc. în pag. 1)

Iată de ce nici nu cutez să mai repet acele îndemnuri pe care eram nevoit, dar și dator, să le fac ori de cîte ori pretinșii lideri separatiști recurgeau la mîrșavele lor metode de tensionare a situației pentru a ne întoarce înapoi sub flamurile roșii ale uitării de neam și sclaviei. De fapt, mă adresam oamenilor de bună credință din raioanele din stînga Nistrului, din localitățile cu populație găgăuză majoritară, către întregul popor, nutrind totodată speranță că se vor astîmpăra în sfîrșit și acei de ne vor doar răul.

Sincer, omenește am crezut în această și în noaptea de două spre trei noiembrie 1990, cînd la telefon, de la Moscova, prin intermediul radioteleviziunii naționale, ca să mă audă întreaga republică, imploram: «Oameni buni, opriți-vă!». Atunci în ultimul moment s-au evitat ciocniri masive, care puteau să se soldeze cu mii de cadavre atît la Criuleni-Dubăsari, cît și la Varnița-Tighina, în alte localități.

O speranță pentru rezolvarea pașnică a problemei urma să însemne și poziția Rusiei, Republicii Belarus și Ucrainei ca rezultat al vizitelor preconizate pentru 12-13 decembrie anul trecut în capitalele acestor țări. Viețile omenești curmate în apropierea Dubăsarilor în dimineața de 13 decembrie au topit și această speranță. Apelul la rațiune din nou nu a fost auzit, pentru clica lui Smirnov și Maracuța devenind, de fapt, o regulă ca la orice pas concret al nostru pe calea făuririi pașnice a statului independent să răspundă cu noi omoruri și fărădelegi. La 2 martie curent, pe separatiști i-a înfuriat la nebunie decizia primirii Republicii Moldova în O.N.U. și s-au năpustit cu blindatele asupra populației pașnice, care nu le împărtășește concepțiile aberante. Ultimul atac mișelesc din 23 martie, soldat cu noi victime, este o urmare a reacției agonice la Declarația șefilor de state ale C.S.I. prin care se proclamă drept element de bază al politicii lor în relațiile cu Republica Moldova păstrarea integrității ei teritoriale.

Cercul izolării totale - interne și internaționale - a teroriștilor smirnoviști se îngustează pe zi ce trece. Pînă și mercenarii-cazaci prind a-și da seama cu cine au de-a face. A depășit cadrul național neîmpăcarea și ura populației băștinașe. Sînt decișii să-și jertfească viața pentru libertatea oamenilor de aici acei care le vin în ajutor din partea dreaptă a Nistrului.

Tentativa transformării unei părți componente a statului independent Moldova în lagăr de concentrare militaro-comunist va eșua neapărat, întrucît aceasta nu o va permite puterea noastră supremă - Poporul. Conducerea Republicii, care are mandatul încrederii Poporului, va fi întotdeauna cu el.

Așadar, cuțitul a ajuns la os, răbdarea e la limită. Cumpătarea, pentru care am pledat mereu, și mulțumesc poporului că m-a ascultat, nu ne mai poate ajuta. Este în pericol Demnitatea noastră de Neam! Să ne-o apărăm cu cinste, dîndu-le riposta cuvenită separatiștilor venetici, trădătorilor Maracuța, Caraman, Chițac și celorlalți de teapa lor.

Subliniez și cu această ocazie că oamenii de bună credință, indiferent de apartenența națională au și vor avea drepturi egale ca cetățeni ai statului independent și democratic - Republica Moldova. Totodată, conform unui decret prezidențial vor fi amnistiați necondiționat toți acei care vor preda benevol armele organelor de drept ale Republicii Moldova.

Decretarea stării excepționale pe întreg teritoriul republicii este condiționată de situația agravată la maximum ca rezultat al acțiunilor criminale în stînga Nistrului ale formațiunilor proimperiale. În același timp cînd dintr-o parte sîntem amenințați de moarte, din alta ni se adresează neîncetat critici nejustificate.

Deci, în perioada acțiunii stării excepționale, toți cetățenii țării sînt obligați să respecte întocmai prevederile respectivului Decret prezidențial, să îndeplinească dispozițiile organelor executive locale legale și celor superioare lor.

Compatrioți! E ora cînd nu mai putem amîna să facem ordine în casa noastră proprie așa cum găsim noi de cuviință. Această decizie, acest apel este în deplină corespundere cu principiile forurilor internaționale vizînd drepturile fundamentale ale omului.

Ajunge! Nu mai putem admite batjocura smirnoviștilor și andreevistelor. Rog să fiți pregătiți moral ca în orice clipă să răspundeți la chemarea Patriei, care se află în mare pericol. Să fim uniți și vom învinge!

Dumnezeu să ne ajute!

**Mircea SNEGUR,**

28 martie 1992.

ZONA DE SECURITATE.md